

Crkva u svijetu iz Splita kao izdavač uvrstila je ovu knjigu dr. Bernardina Škunce, franjevca provincije sv. Jeronima, profesora na splitskoj teologiji, u svoju seriju »Radovi« i time još jednom opravdala povjerenje ozbiljnog, nenametljivog izdavača.

Petar Zdravko Blajić

FRANJEVAČKI OBREDNIK REDOVNIČKOG ZAVJETOVANJA

Ovaj prijevod obrednika, »zajednički hrvatskim franjevačkim obiteljima OFM, OFM Conv, OFM Cap i TOR« izdali su provincijali spomenutih četiriju franjevačkih obitelji hrvatskoga jezičnog područja. Tiskan je u Sarajevu 1981. godine na 68 stranica formata 17 x 24 cm. Knjiga je tvrdo uvezana, dvobojno tiskana na finom kunstdruk papiru.

Sadržaj

Na početku ovog obrednika su donesena dva dokumenta: prvi je dokument Kongregacije za sakramente i bogoštovlje kojim se odobrava prijevod ovog dijela obrednika na hrvatski jezik, a drugi odredba provincijala četiriju franjevačkih obitelji hrvatskoga jezičnog područja kojim određuju da se ovo djelo upotrebljava.

Iza toga dolaze veoma važne **Uvodne napomene** (str. 7-10) svrstane u tri grupe: Narav i značenje franjevačkoga redovničkog zavjetovanja, popratni obredi pojedinih stupnjeva franjevačkoga redovničkog života, misa za obred redovničkog zavjetovanja.

Dio koji sadrži **rubrike i tekstove** za pojedine obrede (str. 13-55) razdijeljen je u pet poglavlja:

1. Odredbe za obred uvođenja u redovnički život;
2. Obred privremenog zavjetovanja u Misi;
3. Obred svečanog zavjetovanja u Misi;
4. Obred obnove zavjeta u Misi;
5. Različiti obrasci za obrede uvođenja i zavjetovanja.

U **Dodatku** su doneseni misni obrasci za dan prvog zavjetovanja, za vječno zavjetovanje, na dan obnove zavjeta i prigodom 25. i 50. obljetnice zavjeta.

Teološko-liturgijska načela

Čitajući ovaj obrednik, osobito uvodne napomene, čovjek lako uočava teološke postavke i liturgijsko-pastoralno usmjerenje koje iz toga proizlazi. U prvom redu, ističe se temeljni čin kojim krštenik prihvaća redovnički stalež, a to je **zavjetovanje**. Ono je po svojoj naravi prikazivanje samoga sebe Bogu (oblatio) i predstavlja jedan od najvećih bogoštovnih čina koje čovjek može Bogu prikazati.

Zavjetovanje je stavljeno u **eklezijalni** kontekst, jer »Crkva... prima zavjete zavjetovanika, svojom javnom molitvom prosi im od Boga pomoć i milost, preporučuje ih Bogu i daje im duhovni blagoslov pridružujući njihovo prikazivanje euharistijskoj žrtvi« (LG 45). Zbog toga je razumljiva odluka da se obred uvođenja u redovnički život na početku novicijata ne smije uklapati u misu, jer to još nije »oblatio« redovničkog zavjetovanja koje se povezuje s prikazivanjem mise.

Važnost potpunog prinošenja po vječnim zavjetima zahtijeva **postupnost** u psihološkom, religioznom i pravnom dozrijevanju čovjeka. Tu postupnost u dozrijevanju prati i svečanost liturgijskih obreda koja mora biti primjerena određenom stupnju. U obredniku je ta stupnjevitost označena ovako: ulazak u novicijat, oblačenje redovničke odjeće, prvo zavjetovanje i kao vrhunac doživotno ili svečano zavjetovanje. Svečanost liturgijskoga obrednog slavlja mora biti srazmjerna s postupnim rastom. Za početak novicijata obred mora biti »odmjeren i kratak, pridržan užem članstvu zajednice i treba ga obaviti izvan Mise«. U tome ponegdje još uvijek praktično vlada nesklad, jer svečanosti ulaska u novicijat bogatstvom obreda i vanjskim sjajem nadmašuju i samo svečano zavjetovanje.

Uz ta načela važno je napomenuti da obrednik ostavlja široki **prostor subjektivne kreativnosti**. Na mnogo mjesta je ostavljena mogućnost prilagodbe da bi govor bio shvatljiviji ljudima našega vremena prema određenim prilikama. Zato se često ponavlja rubrika: »Predstojnik (ili zavjetovanik) kaže ovim ili sličnim riječima.« Na nekoliko važnih mjesta je nadodano: »Ukoliko je smisao bitno isti.«

Prednosti i nedostaci

Obrednik kao knjiga nastao je iz praktične potrebe da svećenik ima na jednom mjestu obrasce svih obreda koje obavlja. Obujmom i veličinom formata ta knjiga je morala biti praktična za čestu uporabu i lagano nošenje. Tako je bilo sve do naših dana. Obnova obrednika prema smjernicama Drugog vat. sabora još uvijek je u tijeku. Po svemu sudeći, bit će nemoguće tiskati ga samo u jednoj knjizi. Zbog toga svaki dio za sebe mora sadržavati sve ono što se odnosi na taj obred. Jedan od dijelova obrednika je i »Obrednik redovničkog zavjetovanja«. Ovo izdanje Franjevačkog obrednika, u stvari, je prvo službeno izdanje tog obrednika na hrvatski jezik (ako zanemarimo ciklostilom umnoženi »Red redovničkog zavjetovanja«, Zagreb 1971).

Djelo je s tehničke strane veoma ukusno uređeno. Izgledom i kvalitetom odgovara važnosti sadržaja. Šteta da nije stavljena barem jedna vrpca koja bi služila za bilješku. Još veći je nedostatak u tome što je narušen osnovni smisao obrednika: imati na jednom mjestu sve što je potrebno za taj obred, zbog praktičnosti i brzog snalaženja. Ovako ćemo biti prisiljeni uz ovaj obrednik upotrebljavati još nekoliko knjiga. To se prvenstveno odnosi na sveto-pisamska čitanja za koja su donesene samo naznake, citati, i početak čitanja. Čini mi se da bi bilo mnogo bolje i praktičnije da su u obredniku doslovno donesena po dva čitanja iz Staroga i Novoga zavjeta te iz Evandjelja, a za ostala čitanja naznačiti stranicu na kojima se nalazi dotično čitanje u izdanjima hrvatskog lekcionara kao mogućnost bogatijeg izbora, kao što je npr. učinjeno kod izbora čitanja iz franjevačke literature (str. 45—46). Litanijske svih svetih franjevačkog reda (str. 29—31) i predslavlje (str. 62) predviđeni su da se redovito pjevaju pa je tu trebalo donijeti i odgovarajuće napjeve. Spomenimo i jednu dosta upadnu nedosljednost: naslov knjige je »Franjevački obrednik redovničkog zavjetovanja«, i to se svugdje ponavlja, osim na str. 11., gdje stoji: »Rimsko-franjevački obrednik...«

Svaki prevodilac je dobro iskusio kolika je muka strane izraze i konstrukcije pretakati u drugi jezik. Vjerojatno bi jezični sladokusci i u ovom obredniku pronašli ponešto što bi trebalo popraviti, ali prijevod zvuči dosta ugodno, riječi su skladno poredane i smisao jasno izražen. Istina, osjeća se pozadina latinskog jezika, ali to je nemoguće izbjeći.

Sve u svemu, ovo je djelo važan događaj u našoj Crkvi u kojoj sljedbenici Franje Asiškoga imaju značajnu ulogu. Knjiga će poslužiti svrsi zbog koje je izdana, a možda bude poticaj i ostalima da učine nešto slično. Raznolikost redovničkog života znak je plodnosti Majke Crkve koja se veseli sva-

kome svome djetetu. U ovoj knjizi, koja izlazi prigodom jubileja 800. obljetnice rođenja sv. Franje, sve franjevačke obitelji »zajedno« pokazuju da raznolikost ne smeta jedinstvu nego, naprotiv, obogaćuje ga.

Fra Marko Babić

René Dufay: LE DIMANCHE HIER ET AUJOURD'HUI
Ed. Chalet 1979.

Knjiga ima 115 strana, a njezin je autor (René Dufay) svećenik u Parizu. On u navedenoj knjizi govori o nedjeljnoj sv. misi od prvih početaka do danas. Istaknuvši činjenicu da vjernici danas sve manje dolaze u crkvu na sv. misu, kao i razloge koji su do toga doveli, pisac tvrdi da svećenici trebaju nastojati svim raspoloživim sredstvima odgajati vjernike kako bi uvidjeli da kršćani ne mogu biti pravi kršćani bez okupljanja u crkvi, bez žrtve sv. mise, bez pričesti, bez ispovijedi, bez pouke u kršćanskoj nauci... On iznosi primjer nadbiskupa i svećenikâ u pariškoj katedrali koji su uspjeli sve to ostvariti.

Prije nekoliko godina Gospina katedrala u Parizu, skoro prazna, odavala je sliku jedne prošlosti. Postala je naime više muzej i turistička atrakcija nego mjesto molitve, mjesto susreta s Bogom.

I što se dogodilo u zadnje vrijeme? Nadbiskup je sa svećenicima, koji su na službi u katedrali, počeo oživljavati nedjelju. Svake su nedjelje od ranog jutra do kasne večeri oživljavali slavljenje Euharistije, sv. misne žrtve, euharistijske pričesti. Činili su to dobro spremljenim katehezama i propovijedima te angažiranjem vjernika u pomaganju onih koji su u nevolji. Tako Gospina katedrala opet postade mjesto slavljenja dana Gospodnjega, slavljenja nedjelje, kao što bijaše nekoć: zajedništvo, pouka, molitva, zahvaljivanje...

Sada vjernici svake nedjelje dolaze u Gospinu katedralu da slušaju današnje svjedoke vjere: birane teologe, vjerne naučavajućoj Crkvi, ljude nauke i molitve, ljude koji se vide na koljenima prije propovijedi i pouke drugih. Dolaze vjernici da prije Usrkxa čuju korizmene propovjednike koji propovijedaju ne sebe nego Evanđelje, vjerske istine, kršćansku moralnu nauku, pokoru, molitvu i pomaganje braći u nevolji. Dolaze vjernici slušati predavanja obraćenika našega vremena, intelektualaca, učenih ljudi koji nađuše Boga nakon lutanja u mraku nevjere i bježanja od kršćanske prakse.

Pariški nadbiskup svakog mjeseca tumači riječ Božju, govori o Isusu Kristu i njegovoj mucij koja ne može zastarjeti. Isus je svojim primjerom propovijedao više nego ljudskim sredstvima. To se traži i danas, jer ljudi žele primjer više nego puke izraze, osobito one koji zamagljuje vjeru. Tako se uspjelo da su nedjeljne mise brojno posjećene. Na njima se vjernici ne dosađuju nego sudjeluju sa svećeniškom i sudjeluju u misi. Ispovijedaju se prije mise, a pod misom blaguju Tijelo Kristovo. I zahvaljuju se nakon pričesti...

Dolaze vjernici i na večernju molitvu. Dolaze da slušaju po cijeli sat klasičnu vjersku glazbu na orguljama. Na tisuće se sudionika, pa i mladih, »nabije« ne samo u klupama nego posvuda, čak i po stubištu. Mogu se vidjeti ne samo Parižani nego i došljaci izvan Pariza. Ima bijelaca i Crnaca, Amerikanaca, Afrikanaca, Azijata...